

Ile gerekli adam

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Ile gerekli adam ILE GEREKLI ADAM

«Ussaly oba biter – ussasyz oba ýiter» diýen türkmen nakylynyň aňyrsynda çuňňur akyl ýatyr. Gadym zamanlardan bări durmuşda, ýasaýışda ilata kerki, pil, çekic, palta, atagzy, pyçak, päki, ýonguç, hyrly, dokma darak, synny, keser, azal, hatap, büýli, çetnik, gaňña, eýer we gelin-gyzlaryň altyn-kümüşden şay-seplerini ýasaýan adygan ussalar bolupdyr. Şeýle ussaly oba bitýär.

Bir wagtlar obadaş bolanyň üçin Durdynyň ene-atasyna ýetik. Özünü çagalyk döwründen bări tanaýaryn. Onuň dädesi Mämmetgurban aga bütin ömrüni demir ýola baglady. O pahyr şähdi açyk, mylaýym, sada, ak ýurekli, süñňi zähmete ýugrulan, polat bedenli adamdy.

Eli işlilikde ejesi Hojabibiniň öňüne geçjek zenan ýokdy. Agzybir maşgalada önüp-ösen Durdy edepli, göwni açyk, sada, ilhalar adam bolup ýetişýär.

Durda çagalygyndan synym oturardy. Okuwdan boş wagtlary oýna güýmenmezdi. Oýny kerkidir pil, paltadır kätmen saplamakdy. Köne pilleri sandalyň üstünde goýup, çekic bilen ýençgiläp, igeläp, taplap oturandy. Ýatan-turan pilleri, kerkini, kätmeni, pyçagy ýalaw ýaly ederdi. Durdy onunju klasy gutaryp, dädesiniň dogany Annagurban aga bilen goýun bakdy.

«Ata kesbi – oglal halal» diýenleri. Ol 1963-nji ýylda demir ýola işe geldi. İşinden boş wagtlary demir, galáy bilen iş salışdy.

Golaýda işimiz çykyp, Gazanjyk etrabynyň S.A.Nyýazow adyndaky daýhan birleşigine barýarkak ýeňil maşyn näsazlyk tapdy. Biz Uzynsuw stansiýasyna sowulmaly bolduk. Durdynyň öýüne bardyk. Ol çaklaňrak ussahanasynda işläp oturan eken. Şofýor maşynyň näsaz ýerini aýtdy. Ol maşynyň trosuny eline aldy. Onuň ujunu dessine sepläp, ýerine goýdy-da: «Mugallym, indi şu ýerinden-ä näsazlyk tapynmasa gerek» diýdi. Az-owlak gürrüňdeş boldum.

Şonda ol şeýle diýdi:

– Mugallym, şol çagalyk döwrüme-hä ýetiksiň. Şondan bări oñarsam-oñarmasam demir, galaýy bilen ırkinsiz iş salşyp ýörşüm. Il-günümüz-de belläpdir. Maşyndyr motosiklleri bozulsa, meň ýanyma gelýärler. Menem oňsoň yüz çytman bejerip berýärin. Hojalykda gerek bolýan pil, palta, kätmen, pyçak, keser, tüňce ýaly zatlary hem ýasap berýärin. Il-gün-de azabyň bos çykarmaýar. Akgöwün bilen beren zatlaryny alýaryn. Ussaçylygyň-da aýratyn höwesi bolýar. Ýasan zadyň il derdine ýarasa begenýärsiň. İşden bos wagtym ussahanama nähili gelenimi duýmaýaryn.

Hawa, Gazanjyk etrabyna barsaň, demirçi ussa Durdy hakynda öwgüli sözleri eşitmek bolýar. Ylaýta-da, onun adamkärçiligini, zähmetsöýerligini taryplaýarlar. Türkmenler ilhalar kişileriň adynyň yzyna «han, jan» sözlerini tirkeýärler. Özünden uly adamlar onuň adyny Durdy jan diýip tutýarlar.

Kesbiňden kemal tap, Durdy jan!

Tatar ÜÝŞMEKOW.

«Türkmenbaşynyň ýoly – Türkmeniň ýoly», 1999 ý. Publisistika